

HOJNIE (404) *av*

hojnie (400), **hojno** (4); *hojno HistHel*; *hojnie* : *hojno StryjWjaz* (13 : 1), *StryjKron* (11 : 1), *PudłFr* (4 : 1).

o oraz e jasne.

comp i sup (26 + 1) (nāj)hojniéj; -éj (7), -(e)j (20).

Sł stp brak, Cn notuje, Linde XVI – XVII w.

1. W dużej ilości, obficie, w dużym stopniu; bardzo; doskonale; abundanter *Calep, PolAnt, Cn*; *abunde, large, liberaliter Mącz, Calep, Cn*; *effuse, munifice, opipare Mącz, Cn*; *affatim, copiose, cumulate Calep, Cn*; *magnifice PolAnt, Cn*; *affluenter, largissime, ubertim Calep*; *multum Vulg*; *accumulatissime, ampliter, benigne, largiter, locupletissime, opime, pascue, prolixo Cn* (309) : á my vznakwýly dobrotliwóci twoie [Boże] będziem hojnie wyfláwowáć wielmożność twoię *RejPs* 158v, 83v, 104, 167, 167v, 220v; *RejRozpr* K3, K3v; *RejJóz* A2v, A5v, E2, H4, K8v (8); A tak wyznawaiącz wiele krocze Te ma niefkonczone dobrocze Ktora łdzie wy hojnie znali *RejKup* ee4, dd5, dd6; A ty to [swowolne wykroczenia] [...] im dalej tym hojniej się szyrząc w wielkie niebezpieczeństwo a upad Koronę przywodzą. *Diar* 21; *HistAl* A3v; Y wnet tám hojnye Mánná yáko dełłcz pádáła *LubPs* R6v, D4, E3, E4v, F2v [2 r.], Gv *marg* (39); *RejWiz* 50v, 55, 56 [2 r.], 81, 122 (10); Będziełli miał wiele/hojnie daway *Leop Tob* 4/9, 2.Par 7 arg, *Ps* 16/15; zdá mi fie iż miełzek/ co hojnie łzáfował. Gdy do niego póžrzemy/ áno w nim nic nie máłz *RejZwierz* 110; *BibRadz* I *2v, *5, *Gen* 1/20, 21, *Eccli* 1/18, II 14d *marg*, 2.Petr 1/11; Gdyż ták hojnie obiecuiesz o mnie/ mnie niepytáiac/ á gołpodarż też potemu ielł/ niechcę cię záwieść/ zołtawám z tobą *OrzRozm* L2; *BielKron* 1v; *KochSat* B4; *Mącz* 196c, 237b, d [2 r.], 502d; *Prot* A3v, Bv; *RejAp* AA6, BB6, 28, 34v [2 r.], 112v, 142; *GórnDworz* D2v, D3, R4v, Bb4v; á Pan mu [czartu] tego czáfem dopułzcza/ áby dołwiádfzył łtałóci wiernych łwoich/ á potym hojniey rozłzyrzył zapláthę ich. *RejPos* 23v, A2v, 44v, 46, 46v [2 r.], 49v (51); iż z tego ták był poćielzony Páweł: że hojnie páná Bogá chwalił zá to *BiałKat* 121; *GrzegŚm* 23; *HistLan* F3v; *RejZwierc* 75v, 97, 99, 99v, 139 (13); *WujJudConf* 211; *BudBib Tob* 4/17; *BudNT przedm* a2v; *StryjWjaz* A2v, Cv [2 r.]; *CzechRozm* A4, 36, 177v, 221; *Paprpán* B4, E2, G3v, S; *ModrzBaz* 88; *SkarJedn* 347, 394; godzinę przed zachodem/ trołzkę hojniéy niż był obiad/ wieczérzác *Oczko* 28, 9, 24v; *KochPs* 24, 32, 67, 153, 171, 177; *SkarŻyw* A5, 79, 117, 118, 143 (14); ktore krułzce przed tym w gorach Bitomłkich hojnie kopano *StryjKron* 447; á náłzy ich łupem Zbogáćili fie hojno *StryjKron* 537, 160, 165, 355, 390; *CzechEp* [414]; *NiemObr* 87; *KochFr* 53; *KochMRot* B4v; *ReszList* 151; *KochPam* 79; *KochSob* 56; Wízákóz zá czáfem/ gdy ład hojniéy zrodzi/ Przyniołę pewnie/ coć łye lepiéy zgodzi. *PudłFr* 15; tákże nie chude bárány Rzezano: winá przy tym hojno náłevano *PudłFr* 48, 42, 61; Bo Pan Bog [...] tak dobrym dobroć, á złým złoć hojnie zápláci. *ArtKanc* P20v, C17v, K5, Q19v; *GórnRozm* F, H; *ZawJeft* 44; *ActReg* 160; *Calep* 39a, 40a, 258a, 277a, 288a (9); *GostGospSieb* +3; *GórnTroas* 51, 70; *GrabowSet* D2v, K, K4, Q4v; *KochFrag* 4, 48, 50; *OrzJan* 91; *LatHar* 33, 34, 179, 244, 348 (9); *KołakSzczęł* B, D; *RybGęłli* B4; *WujNT* 773, Yyyyy2, Ccccc2v; *GrabPospR* M2v, N4; *KlonKr* F2; *SkarKaz* 41b, 577b; *VotSzl* Dv, D2; *CzahTr* B2v; *GostCast* 7, 9, 48; *SkarKazSej* 657, 657b, 665a; *KlonWor* 16; *PudłDydo* A2v, B2.

W połączeniu z przymiotnikiem (6): *RejPs* 49v, 124v; Miłościwy á lutościwy Pan/ cierpliwy á hojnie miłofierny [*et multum misericors*]. *Leop Ps* 144/8; bo tenże ieft Pan wżytkich/ hojnie bogáty ná wżytki [*dives in omnes*] ktorzy go wzywáią. *WujNT Rom* 10/12; *CzahTr* B3, B3v.

W przeciwstawieniu: »skápo ... hojnie« (2): bo v nich [*u panów*]/ á czego náifkępiey? thego czego było nayhojniey być miáło/ tho ieft ludzi tych/ ktorzyby prawdę mowili *Górndworz Ee4*; *SkarŻyw* 317.

W charakterystycznych połączeniach: *hojnie (na)karmić (się) (nakarmiony)* (4), (*na-*, *o-*, *po-*, *przy-*, *roz-*, *wy*)*da(wa)ć ((na)dany*) (37), *nagrodzić (nagradzać)* (6), (*na*)*jeść* (4), (*na-*, *roz-*, *wy*)*l(ew)ać (lać się, wylan(y))* (19), (*na-*, *roz*)*mnożyć (rozmnażać, rozmnożony)* (10), *napęlnić (napęlniać, wypełniony)* (6), *napoić* (2), (*na-*, *przy*)*sporzyć (przysparzać (się))* (7), *nasycić (nasycon(y))* (12), *obiecować* (4), *ofiarować (ofiarowany)* (3), *opatrzyć (opatrować, opatrzony)* (7), *płacić, (roz- w)płynąć (płynący)* (3), (*roz*)*szafować (szafujący)* (18), (*roz*)*szyrzyć (się) (rozszyrzać, rozszerzony)* (7), (*w-*, *z*)*bogacić (się) (ubogacać)* (4), (*u*)*darować (ob)darzyć, (u)darowany, obdarzony* (18), *uczcić, udzielać, użyzczać (użyczyć)* (4), *uży(wa)ć (zaży(wa)ć)* (13), (*za*)*płacić (płacący)* (6), (*z*)*rodzić* (6).

Zwrot: »hojnie [= w sposób dowolny] rozumieć« (1): zeznać to káždy muśi/ że to czynienie cudow niema być ták hojnie y ták ľzyroce rozumiano *CzechRozm* 190.

Szeregi: »hojnie, i (a) obficie« (5): *Mącz* 94c, 191a, 237d; ábowiem on [*Pan*] iefzcze hojniey y obficiey to będzie vmiáł ípráwić nád wami/ niżlibyćie wy to ľami ľobie vprośić vmieli. *RejPos* 46, 280.

»hojnie a sowicie« (5): *RejAp* 195; ábo cie pokárác zá grzech twoy [*Pan*] chce/ á potym to hojnie á ľowicie nágrodzić tobie. *RejPos* 253, 72v, 264v, [279]v.

»hojnie i szyroce« (1): *CzechRozm* 190 cf *Zwrot*.

»więcej i (a) hojniej« (3): PRzetoż tym więcej á hojniey [*abundantius*] trzebá nam záchowywáć the rzeczy ktoreľmy ílyľfeli *Leop Hebr* 2/1; *CzechRozm* A4v; *SkarŻyw* A3.

»hojnie i znacznie« (1): *Pan Bog [Polakom wielkich i zacnych rzeczy]* [...] vżyczyć raczył: czego od czáľow Apóstoľskich nigdy ták hojnie/ y ták znácznie/ ludziám mądrym y vczonym/ nie vżyczał *CzechRozm* A2v.

2. *Dostatnio, bogato, kosztownie; zbytkownie, wystawnie, okazale, wspaniale; magnifice Mącz, Calep, PolAnt; splendide Mącz, Calep, Vulg; effuse Mącz, Calep; abundanter Calep, Vulg; dapsile, dapsiliter, delicate, large, liberaliter, munifice, opipare, sumptuose Mącz; luxuriose Calag; eleganter, laute, opime, profuse Calep; nitidiuscule, pollucte Cn* (94) : *BierEz* M3v [2 r.], O4v, Q4; *BierRozm* 6; *Diar* 32; *BielKom* D8; Kazał go krol ná ítołek poľadzić nadobnie/ A czćić go náwľzem hojnie y bárzo ľwobodnie. *RejWiz* 70v, 51v, 121v; A dla tegoż Tyryczýcy [...] dáli hojnie wżythki potrzeby ná ich pogrzeb należáce [*que ad sepulturam eorum magnifice suppeditaverunt*] *BibRadz* 2.*Mach* 4/49; *BielKron* 79, 231v; *Mącz* 78a, 139d, 182a, 184c, 185d (15); *RejPos* 138v, 161, 183v, 318; *RejZwierc* 243v; niechay tu bywáią/ Co przy dworze Iezabel/ hojno vzywáią. *HistHel* B4v; A kilka dni záś hojnie wępóľ godowáli. *StryjWjaz* A4v; też Káľztellanowie/ Iecháli [...] Komorowľki z vľarzmi hojnie przybránymi *StryjWjaz* B2v, A4, B, B2 [2 r.], B3; *PaprPan* N4v, Q2, Q4, X4; Niektorzi zacnoś íwá okázuią bogáctwy/ y doľtátkiem wżythkie⁸⁰: Przeto też y sľug wiele chowáią/ y ítoľ

hojnie przyprawia [et *lautitias mensae adornant*] *ModrzBaz* 56, 99v; *Calag* 274b; który [kościół] księżę hojnie opatrzyło y nadało. *SkarŻyw* 231, 487, 528, 573 [2 r.]; y Kąplani/ którzy pod gárdłem aby ogień nie zgął święty pilnowali [w *Rzymie u Westy*]/ byli hojnie nadani *StryjKron* 400, 149, 220, 512, 647, 747; Aczci ia ielcze wąpię/ abyś złotem władał/ Bo byś hojniey pił/ y iadł *PudlFr* 59; *ArtKanc* L8; *BielRozm* 17; *PaprUp* C4v; *Calep* [587]a, [733]a, b, 856a; Gdy ftáro vmrze/ hojniey ią pogrzebą. *KochFrag* 46; Bo tak hojnie wam íprawione będzie wełście do wiecznego krolestwa Pána nášzego *WujNT* 2.*Petr* 1/11, *Luc* 16/19; *SarnStat* 192, 1271; *GrabPospR* L2v; Hojnie panował ten Pan, więc y zbytkiem, On y poddani nárabiáli brzydkiem. *KlonKr* F3, Fv; *GosłCast* 64; nic go niedoleże: Hojnie żywie/ z pianałtwa nigdy nie wypręże. *KlonWor* 61, 59.

W połączeniu z przymiotnikiem (1): Potym Káztellan Biecki z Radomłkim vff zbroynych/ Siedmndziefiat wiedli/ złotem/ srebrem hojno ftroynych. *StryjWjaz* B3.

W charakterystycznych połączeniach: *hojnie dopomoc, godować, jeść, (na)dać (nadany) (8), nieść się, (ob-, u)darować (7), opatrzyć (opatrzone) (5), panować (2), pić, przybrać (przybrany) (3), przyjęty, przyprawować, przyrządzony(2), sprawiac (sprawiony) (2), (u)czcić (5), używać (używający) (9), wieczerzać, żyć (15).*

Zwroty: »hojnie [kogo] czestować, czestowan(y)« [szyk zmienny] (6 : 2): *Magnifice tractare aliquem, Hojnie/ pyłźnie kogo czełtować. Mącz* 204c, 35d, [460]d, 461a; *OrzQuin* M2v; *StryjWjaz* B [2 r.], C3v.

»w bogactwie hojnie pływać« = *żyć w dobrobycie (1)*: Dżisia z wefelem chodżisz/ w rołkofzy się zawodżisz/ dobrej myśli vżywał/ w bogactwie hojnie pływał/ á iutro cię k grobu nioła *ArtKanc* R19v.

»hojnie (sobie) poczynać« = *nepotari, triumphare, in oculis civium vivere Mącz* [szyk zmienny] (5): *Mącz* 245d, 466a, 500c; Gdzie się łolwiek [!] obrocił chcelz poczynać hojnie/ Poydżielz z prozną kobiałką/ iákoby po wojnie. *BielSat* C [*idem*] *BielRozm* 15.

Szeregi: »hojnie i bez frasunku« (1): Mniema by ná gościá pił/ áno gość nań piie: Hojnie y bez fráfunku z páníą dułzką żyie. *KlonWor* 59.

»hojnie a rozpustnie« (1): Młodość nášę w grzechách ciężkich márniefmy ftrawili/ bołmy nigdy nic dobrego czci thwey nie czynili/ żywiąc hojnie á rołpułtnie *ArtKanc* L8.

»hojnie a szcudrobliwie« (1): Tyriyczýkowie zágniewawłly się/ czego było ku ich pogrzebowi potrzebá/ to włlyftko hojnie á łzcudrobliwie dáli [*erga sepulturam eorum liberalissimi extiterunt*]. *Leop* 2.*Mach* 4/49.

*** *Bez wystarczającego kontekstu (1)* : *Abundanter, Okwicie/ Podácie. Hojnie. Mącz* 502d.

Synonimy: 1. *bogacie, dostatnie, obficie, podacie, sowicie, sowito, szcudrobliwie, szcudrze, wiele, znacznie*; 2. *bogacie, dostatnie, kosztownie, pysznie, swobodnie.*

Cf **NIEHOJNIE**